

Raadsbesluit

Beleidsnota Ondergrond 2025-2035

Beleidsveld	Openbare ruimte
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte/Stadsbedrijven
Opgesteld door	Jikke Balkema
Zaaknummer	30113276
Jaargang en nummer	2025, nr. 98
Vergaderdatum Raad	20 november 2025
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De 'Beleidsnota Ondergrond 2025 - 2035' vast te stellen, waarin de volgende ambities en doelstellingen voor regie op de ondergrond worden beschreven ten aanzien van beschermen, benutten, beter maken en beheren van de ondergrondse kwaliteiten en ruimte:
 - a) Ambitie 1: Ondergrond integraal onderdeel laten zijn van ruimtelijke keuzes
 1. Doelmatig gebruik van de ondergrondse ruimte is onderdeel van de afweging bij het ontwikkelen en uitvoeren van ruimtelijke plannen;
 2. Inzicht in beschikbare ruimte, kwaliteiten, mogelijkheden en kwetsbaarheden van de ondergrond is de basis voor plan- en uitvoeringsprocessen (waaronder UPG);
 - b) Ambitie 2: Bodemkwaliteiten beschermen en verbeteren
 1. De natuurlijke eigenschappen van de bodem en ondergrond en het bodemleven zo veel mogelijk in stand houden en waar nodig verbeteren;
 2. De (beoogde) inrichting, eigenschappen en waarden van de bodem en ondergrond op elkaar afstemmen;
 3. Ondiepe ondergrond: in vitale bodem in de hoofdgroenstructuur ingrepen/graven in de ondergrond tot een minimum beperken en de bodemkwaliteit waar mogelijk verbeteren;
 4. Diepere ondergrond: prioriteit geven aan de bescherming van de grondwaterkwaliteit boven andere functies als deze functies de grondwaterkwaliteit onevenredig aantasten;

Met dien verstande dat in de beleidsnota Ondergrond op pagina 43 bij doelstelling 2.3 activiteit 1 als volgt wordt gewijzigd:

Was:

Vastleggen in het Omgevingsplan waar vitale bodem in de hoofdgroenstructuur prioriteit heeft, hoe groeiplaatsen van bomen (tijdens werkzaamheden) te beschermen en hoe om te gaan met conflicten met andere gebruiksfuncties (zie ook 3.1)

Wordt:

*Vastleggen in het Omgevingsplan waar vitale bodem in de hoofdgroenstructuur prioriteit heeft, **verkennen** hoe groeiplaatsen van bomen (tijdens werkzaamheden) **binnen en buiten de hoofdgroenstructuur** te beschermen en hoe om te gaan met conflicten met andere gebruiksfuncties (zie ook 3.1)*

- c) Ambitie 3: Gebruik van de ondergrondse ruimte ordenen voor het gezamenlijk realiseren van de opgaven van de stad
1. De huidige en toekomstige tracés of locaties van de ondergrondse hoofdinfrastructuur hebben prioriteit ten opzichte van andere opgaven;
 2. Natuurlijke momenten aangrijpen om de ondergrond te (her)ordenen;
 3. In de knooppunten van intensieve verstedelijking de voorkeur geven aan inpassende oplossingen en (verticale) ordening/ bundeling van netwerken en objecten;
 4. Infrastructurele netwerken inrichten volgens voorkeursprofielen (ondergrond en bovengrond).

Met dien verstande dat de beleidsnota Ondergrond als volgt wordt aangepast:

- a) Op pagina 23 onder de zin *“Nieuwe inzichten maken duidelijk hoe belangrijk de kwaliteiten van de ondergrond zijn voor het leven in de stad.”* de volgende zin toe te voegen:
Een vitale bodem met een gezond ondergronds ecosysteem is belangrijk voor de bodembiodiversiteit en voor dieren die in de ondergrond leven en wonen.
- b) Op pagina 31 aan de volgende zin de woorden “en vitale” en “met hun bodemleven” te voegen waardoor deze als volgt komt te luiden:
*Negatieve effecten willen we zoveel mogelijk beperken, natuurlijke **en vitale** bodems **met hun** bodemleven willen we zo mogelijk in stand houden en waar mogelijk verbeteren.*
- c) Op pagina 43 aan doelstelling 2.1 een actiepunt 5 toe te voegen dat luidt:
“5. Verkennen hoe het bodemleven bij werkzaamheden verbeterd kan worden (leidraad).”
- d) Bij doelstelling 2.1 een informatief kader over het bodemleven toe te voegen met onderstaande tekst en met de afbeelding op pagina 2 van het bij de commissiestukken gedeelde conceptvoorstel van de PvdD, of een vergelijkbare afbeelding van bodemleven:

Bodemleven

Vitale bodem

Een vitale bodem is een gezonde en veerkrachtige bodem waarin chemische, fysische en biologische processen in balans zijn, afgestemd op het bodemtype en de functie van de bodem. Zo'n bodem ondersteunt ecosysteemdiensten (diensten die de bodem en ondergrond aan ons leveren) zoals waterregulatie, voedselproductie, koolstofopslag en biodiversiteit, en vormt daarmee de basis voor een duurzame leefomgeving. Onderzoek toont aan dat contact met gezonde bodems gunstig is voor het immuunsysteem en daarmee de gezondheid van mensen.

Het leven in de bodem

Bodemleven is één van de onderdelen van een vitale bodem. Er leven enorm veel verschillende dieren in de bodem zoals mollen, duizendpoten, aaltjes, springstaarten, mijten, potwormen en regenwormen. Andere dieren zoals konijnen, dassen, wilde bijen en hommels wonen in holen in de bodem. Naast de waarde die deze dieren van zichzelf hebben dragen ze ook bij aan bodemkwaliteiten. Zo zorgen regenwormen ervoor dat grond meer water op kan nemen bij heftige regenbuien en ruimen insecten afvalstoffen op. Het leven in de ondergrond is nauw verbonden met het leven in de bovengrond: Bodemdieren zijn, samen met andere organismen zoals bacteriën en schimmels, belangrijk voor een gezonde groei van bomen en ander groen en dragen zo bij aan biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Veel bodemdieren zijn afhankelijk van voldoende ruimte en een natuurlijke samenstelling van de bodem. Wanneer de bodem verdicht, er gifstoffen in terecht komen of de chemische samenstelling verandert door overbesteding, kunnen deze soorten hier niet meer leven en gaat de biodiversiteit achteruit. Daarom werken we zoveel mogelijk gifvrij en gebruiken we geen kunstmest en nauwelijks organische mest in de openbare ruimte.”

Met dien verstande dat de tekst op pagina 35 wordt vervangen.

De oude tekst:

De gemeente heeft niet, zoals bij plannen voor de bovengrond, de bevoegdheid zelf de bestemming van de ondergrond te bepalen, omdat er altijd ruimte beschikbaar moet zijn voor de aanleg van nutsvoorzieningen en telecommunicatievoorzieningen (gedoogplicht). Er zijn nog nauwelijks mogelijkheden om investeringen in bundeling of ordening van infrastructuur af te dwingen. Daarbij komt dat wetten ten aanzien van telecom, energie, warmte en drinkwater niet onder de Omgevingswet vallen en de integrale regiemogelijkheden van de gemeente beperken.¹

Toekomstige situatie: wat gaan we anders doen

Gezien de beperkte ruimte in de ondergrond en de grote ruimtevraag is de ordening van het gebruik van de ondergrond noodzakelijk.

Te vervangen voor de volgende tekst:

De gemeente heeft mogelijkheden om het gebruik en graven in de ondergrond (locatie en tijdstip) te sturen, door middel van de huidige Verordening kabels, leidingen en boomwortels en de daarbij behorende Nadere regels (Handboek kabels en leidingen). Ook is het mogelijk hierop via instrumenten uit de Omgevingswet, zoals het Omgevingsplan en de Omgevingsvergunning, te gaan sturen. Wat ontbreekt is een beleidskader om de bestaande instrumenten effectiever in te zetten. Voor telecomleidingen geldt een aparte wet (met een gedoogplicht voor de gemeente) die de integrale regiemogelijkheden van de gemeente beperken.² (bestaande noot blijft gehandhaafd) Ook ontbreekt het aan een financieringsmodel voor bundeling van netwerken waaraan netbeheerders bijdragen. Door het ontbreken van een beleidskader zetten we de bestaande instrumenten niet altijd effectief in. Deze beleidsnota vult deze leemte op.

Toekomstige situatie: wat gaan we anders doen

Gezien de beperkte ruimte in de ondergrond en de grote ruimtevraag is de ordening van het gebruik van de ondergrond noodzakelijk. In aanvulling op de bestaande middelen willen we met nadere regels, verdere afspraken en samenwerking meer regie voeren. We blijven ons ook inzetten voor meer instrumenten om regie te kunnen voeren. We onderzoeken de mogelijkheden voor een financieringsmodel voor bundeling van netwerken waaraan netbeheerders bijdragen.

2. De 'Beleidsnota Ondergrond 2025 – 2035' op te nemen in de Omgevingsvisie Utrecht door toevoeging aan de 'Lijst beleidsdocumenten omgevingsvisie Utrecht' en op de internetpagina <https://omgevingsvisie.utrecht.nl>

¹ [Zie eindnoot 19](#)

² [Zie eindnoot 19](#)

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 20 november 2025.

De griffier,

De voorzitter,

Miguel Israel

Sharon A.M. Dijkma